

Присяжна Л. В.
*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,
Уманський національний університет садівництва*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-438-5-43>

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Цифрова трансформація підприємств призвела до безперервного процесу змін і трансформації факторів ринкового середовища, виникнення нових ніш і технологічних можливостей реалізації концептуальних завдань управління, що сприяло появі нового виду підприємництва – цифрове підприємництво. Інтенсивний розвиток суспільства, яке обрало людство, протягом останніх століть призводить до суттєвих дискусій щодо отримання суспільних вигод за рахунок безвідповідального поведіння суспільства. Останніми десятиліттями роль соціальної відповідальності бізнесу в світовому масштабі постійно зростає, набуваючи значного впливу на соціально-економічний розвиток та динаміку, формується нова парадигма результативного функціонування суспільства, яка базується не на максимізації прибутку, а на відповідальному поведінні до основних груп стейкхолдерів. Тому соціальна відповідальність бізнесу є одним із ефективних напрямів розвитку, яка передбачає принципово нову комбінацію факторів у процесі функціонування сучасної економіки в умовах цифрової трансформації.

Окремі аспекти теоретичних та практичних положень щодо проблем соціальної відповідальності бізнесу знаходимо в публікаціях таких відомих вчених, як: О. Амосова, Д. Баюру, Р. Колишко, А. Куліша, О. Петрос, Н. Супрун та інших.

Соціальна відповідальність виступає невід'ємним елементом у макросистемі людина-держава-суспільство. Соціальна відповідальність є елементом суспільного буття, вона має безпосередньо суспільний характер та виникає разом із зародженням людського суспільства. Від самої появи цей феномен покликаний виконувати важливу суспільну функцію – регулювати поведінку людей та інститутів економіки і суспільства. На розвиток цієї функції, на її значущість визначальний вплив справляє поглиблення поділу праці та зростання усупільнення виробництва. Зв'язки та відносини між членами суспільства, його інститутами, що розвиваються з поглибленням суспільного поділу праці,

є об'єктивним підґрунтям взаємозалежності суб'єктів діяльності і потребують соціально відповідальної поведінки, оскільки зростає взаємозалежність людини та суспільства [1, с. 243]. Розробка та ефективне впровадження процесів цифрової трансформації призведе до формування новітніх технологій (виробничих, фінансових, управлінських, соціальних та ін.), які визначають дієві напрямки та характерні риси розвитку підприємницьких структур, що повинно започаткувати створення великої кількості сподіваних ефектів, зокрема в сфері соціальної відповідальності. Підходи до розуміння цифрової економіки різноманітні та неоднозначні, в науковому середовищі досі немає узгодженості в трактування даного явища. Відповідно до тлумачення більшості дослідників цифровою трансформацією слід вважати економічну діяльність, що базується на масовому застосуванні цифрових технологій.

В Україні в умовах цифрової трансформації, циклічної кризи, послаблення керуючої ролі держави досить повільно проходить процес нормалізування діалогу сторін соціально-економічних відносин. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, питання формування філософії соціальної відповідальності залишаються нагальними та потребують подальшого глибокого дослідження особливо в умовах турбулентного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та цифрової трансформації суспільства. Разом з тим, беручи до уваги більшість наукових досліджень про процеси та етапи розвитку цифрової економіки, залишаються недостатньо дослідженими питання впливу цифрових технологій на більш дієвий розвиток соціальної відповідальності бізнесу та гуманістичним цінностям суспільства.

Цифрові трансформації отримали широке розповсюдження в світовому економічному просторі. Так за результатами дослідження «Цикл зрілості IT-трансформацій» (ESG 2017 IT Transformation Maturity Curve), яке проводилось компанією Enterprise Strategy Group (ESG) серед тисячі підприємств США, Великобританії, Німеччини, Китаю, Японії та інших країн світу, виявилось, що об'єкти дослідження розподілились на 4 групи, залежно від стадії сприйняття цифрових трансформацій. Дослідження виявило, що тільки 12% підприємств використовують застарілі технології та не відповідають IT-вимогам. 83% або «демонструють прогрес у IT-трансформації», або є її прихильниками, «активно використовують та модернізують технології». 71% респондентів підтвердили значимість цифрових технологій для подальшого розвитку бізнесу. Дослідники відзначають, що 96% із тих, хто пройшов IT-трансформації, найближчим часом збільшують свою дохідність [3].

Виконання принципів соціальної відповідальності бізнесу дозволяє підвищити конкурентоспроможність компанії [4]:

- збільшити прибутки, прискорити темпи росту;
- отримати доступ до інвестицій завдяки тому, що при їх розподілі інвестори беруть до уваги показник, який характеризує діяльність компанії у соціальній та етичних сферах, наприклад в сфері захисту навколишнього середовища; – покращити свою репутацію, зробити бренд привабливішим;
- підвищити лояльність споживачів до продуктів певної компанії з прийняттям відповідальності перед навколишнім середовищем та інших соціальних аспектів;
- залучити та утримати співробітників завдяки відповідності цінностей.

Саме такий підхід до формування соціальної відповідальності бізнесу в умовах цифрової трансформації, найбільше враховує особливості сучасного економічного середовища функціонування підприємств.

Література:

1. Sakhno A., Salkova I., Broyaka A., Priamukhina N. A Methodological Analysis for the Impact Assessment of the Digitalisation of Economy on Agricultural Growth. *International Journal of Advanced Science and Technology*. 2020. Vol. 29. No. 8s. P. 242–249.
2. Економіка праці і соціально-трудова відносина: практикум. навч. посібник / За наук. ред. д-ра економ. наук., проф Семікіної М.В. Кропивницький : Видавець Лисенко В.Ф. 2020. 228 с.
3. Ворончак І.О. Національні моделі соціальної відповідальності бізнесу: особливості та механізм формування. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 17. С. 24–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-4>
4. Єсіна О.Г., Лінгур Л.М. Формування соціальних стандартів бізнесу в контексті реструктуризації корпоративних інформаційних систем. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Випуск 40. С. 107–111.